

10. DOKUMENTUM

MAGYAR ÁLLÁSFOGLALÁS AZ OLASZORSZÁG ELLEN TERVEZETT SZANKCIÓK ÜGYÉBEN

(báró Velics László felszólalása)⁹⁰

Genf, 1935. október 9.

Forrás: OL KÜM K107 75. cs. 1028/1935.⁹¹

*

Az Olaszország elleni szankciók alkalmazására vonatkozó javaslat, melyet a Népszövetség szerződésszegéssel foglalkozó Tanácsa nyilvánított ki, Magyarországot különösen nehéz és kényes helyzetbe hozza.

Nem akarom újra felelgetni azokat a fájdalmas érzéseket, melyek e percben Magyarországot áthatják, midőn intézkedéseket kell hozni egy olyan országgal szemben, amely Magyarország iránt évszázados barátsággal viseltetik, és amely ország már számtalan alkalommal kinyilvánította baráti érzelmeit, amelyekért jelen pillanatban is szükségesnek tartom elismerő hálámat kifejezni.⁹²

Mielőtt a vita tárgyát érinteném, szükségesnek tartom röviden ismertetni a szankciók elvének kérdését oly módon, ahogy e kérdés Magyarország számára felvetődik. A Népszövetség, mint intézmény, és annak Alapszerződése is egyetlen célból lettek megteremtve és létrehozva, ez pedig a béke fenntartása, a béke fenntartása pedig azt jelenti, hogy mindazon okok megszüntetésén kell munkálkodni, amelyek háborút idézhetnek elő.

⁹⁰ Báró Velics László volt Magyarország népszövetségi képviselője.

⁹¹ A beszédnek három változatát ismerjük (mindhárom francia nyelven): (1) Báró Apor Gábor, a külügyminiszter állandó helyettese által Genfben telefonon lediktált szöveg, (2) az előbbi szöveg alapján Velics László által készített fogalmazvány, (3) a végül elhangzott beszéd Budapestre táviratozott szövege. Az első kettő még azt tartalmazza, hogy Magyarország nemmel szavaz. A tartózkodás tényét népszövetségi kiadványokból ismerjük. Az alábbiakban a táviratos változatot közöljük, amelynek viszont megsemmisült a vége.

⁹² Magyarország 1927-ben kötött örök barátsági szerződést Olaszországgal, ezzel kiszabadulva az 1918 óta tartó külpolitikai elszigeteltségből. A két világháború között a revízióért folytatott diplomáciai küzdelemben Olaszország volt Magyarország legfőbb pártfogója. Éppen ezért hazánkat igen kényesen érintette a szankciók ügyében való kötelező állásfoglalás. Végül a „legkisebb rossz” elve alapján a magyar diplomácia a tartózkodás mellett döntött. Bővebben ld. Szélingér Balázs: „A Tengely kovácsai”. *Magyarország és az olasz–etióp konfliktus, 1935–1936*. In: Diákötö Dolgozatok (Szeged), vol. I. (1999), pp. 81–85.

Egyértelmű, hogy a nemzetek élete nem statikus, rögzült keretek között zajlik, hanem a maga természet adta szabályait követve folyamatos mozgásban van. A Népszövetség alapvető feladata öröködni azon, hogy e folyamatok szabályozott feltételek mellett menjenek végbe, a Népszövetség gondoskodása által már előkészített, megtisztított terepen.⁹³

Felteszem a kérdést, vajon a jelen esetben minden eszközt igénybe vettek-e és kimerítettek-e annak érdekében, hogy elérjék az imént felvázolt célt. Felteszem a kérdést, vajon valóban ez-e az az eset, amikor a szankciókat kell alkalmazni, amelyek mint ultima ratio, az egyértelmű rosszindulatra vannak fenntartva. Nem a magyar kormánynak kell erre a kérdésre választ adnia.

Arra fogok tehát szorítkozni, hogy világossá tegyem a magyar kormány álláspontját a jelenleg felvetődő kérdésben, amely az, hogy bizottság kinevezését tervezik, amelynek ki kellene dolgoznia egy tervet abból a célból, hogy szankciókat alkalmazzanak Olaszország ellen.

Ami a gazdasági szankciókat illeti, Magyarország egészen sajtáságos helyzetben van. A Népszövetség számtalan határozata és jelentése, amely az Alapszerződés 16. cikkelyére vonatkozik, arról intézkedett, hogy figyelembe kell venni az egyes országok különleges követelményeit és körülményeit, mivel lehetséges, hogy bizonyos gazdasági szankciók rendkívül ártalmas hatást gyakoroljanak még az abban résztvevő államok számára is, és így az államokra nézve súlyos veszélyeket rejtenek magukban. Következésképpen úgy tűnik, hogy a Népszövetség által követett céloknak jobban megfelel, ha a szövetség tagjainak bizonyos mozgásszabadságot hagynak meg.

A Tanácsnál, amely évek óta ellenőrzi Magyarország összes pénzügyeit, senki sem ismeri jobban Magyarország összes pénzügyi és gazdasági nehézségeit. Olaszországnak az amúgy is beszűkült és korlátozott piacokról való kizárása Magyarország gazdasági és pénzügyi egyensúlyának teljes felborulását eredményezné. A mindezideig csak nagy nehézségek árán fenntartott egyensúlyt az Olaszország felé irányuló export tette lehetővé. (...)

Fordította: Szélinger Balázs

⁹³ A nemzetközi diplomácia mozgástere, mint a történelem dinamizmusának feltétele, visszatérő motívum e dokumentumgyűjteményben. Vö. Aloisi, Bethlen és Ignóty irásai val!